ROK II WARSZAWA, MAJ 1930 R. NR. 9

# ZAGADNIENIA PRZEDSZKOLNE

MIESIĘCZNIK

CENTRALNY ORGAN
ZWIĄZKU NAUCZYCIELSTWA PRZEDSZKOLI W POLSCE

## Realizacja postulatów Związku.

Odpowiedź, jaką otrzymał Zarząd Główny z Ministerstwa W. R. i O. P. na złożony memorjał, jest jeszcze jednem świadectwem więcej, że Związek Nauczycielstwa Przedszkoli sprawy wychowania przedszkolnego traktuje poważnie, zasadniczo i z całym zrozumieniem. Ministerstwo W. R. i O. P. zgodziło się w zasadzie na wszystkie postulaty, wysunięte przez Zarząd Główny. Drobne różnice są już raczej kwestją taktyki, którą każdej chwili będziemy mogli uzgodnić. W chwili obecnej jesteśmy świadkami wprowadzenia w życie przez władze rządowe takich postulatów jak: przyznanie nauczycielkom przedszkoli praw pracowników umysłowych, tymczasowe ustalenie cenzusu naukowego dla osób chcących pracować w przedszkolach w charakterze wychowawczyń, wreszcie ujednostajnienie programów w seminarjach dla nauczycielek przedszkoli.

Wprowadzone w życie postulaty nie należą do podstawowych zagadnień wychowania przedszkolnego, nie mniej jednak kładą kres dotychczasowemu chaosowi, jaki w tej dziedzinie panował.

Czujemy się w obowiązku podkreślić wielkie zrozumienie Ministerstwa Oświaty dla wychowania przedszkolnego w kierunku roztoczenia opieki nad otwieranemi obecnie przedszkolami. Ministerstwo Oświaty ze względów prawnych nie może narazie ingerować w tych sprawach, nie mniej jednak specjalnym okólnikiem poleciło kuratorom, by przy udzielaniu koncesyj na otwieranie przedszkoli — zwracali uwagę na odpowiednie lokale, oraz na kwalifikacje osób, które przedszkola te będą prowadziły.

W następnych numerach „Zagadnień przedszkolnych” omówimy szerzej pogląd M. O. na nasze postulaty, obecnie ograniczamy się tylko do zaznajomienia czytelników z okólnikiem M. W. R. i O. P. w sprawie ujednostajnienia programów w seminarjach, oraz do zapoznania czytelników z ministerjalnym programem seminarjów dla nauczycielek przedszkoli.

---

MINISTER
WYZNAŃ RELIGIJNYCH i OŚWIECENIA PUBLICZNEGO

Dnia 18 września 1929 r.

№ II-24287/29.

## Ramowy program nauczania w państwowych seminarjach ochroniarskich.

W ślad za zarządzeniem z dnia 1 lipca 1929 r. Nr. II-14164/29 (Dz. Urz. Nr. 9 poz. 120) przesyłam w załączeniu ramowy program nauczania dla państwowych seminarjów ochroniarskich, który obejmuje wszystkie przedmioty nauczania z wyjątkiem religji. Program nauczania religji zostanie przesłany osobno.

Załączony program winien być wprowadzony w życie w państwowych seminarjach ochroniarskich na kursie I i II w miarę możności już w pierwszem półroczu bieżącego roku szkolnego, najdalej jednak od 1 lutego 1930 r., na kursie III zaś od 1 września 1930 roku. Pożądane jest jednak, aby i na kursie III w bieżącym roku szkolnym brano w miarę możności pod uwagę wskazówki załączonego programu.

Program jest opracowany ramowo i pozostawia znaczną swobodę nauczycielstwu. Ponieważ Ministerstwo pragnie zebrać materjał, jak w pierwszym roku praktyki wypełniono ramy, nakreślone programem, zechce Kuratorjum zażądać od dyrekcyj państwowych seminarjów ochroniarskich, aby przedłożyły Kuratorjum szczegółowe sprawozdania z materjału naukowego przerobionego w bieżącym roku szkolnym.

Sprawozdania te winny objąć także wykaz materjału, który ma być przerobiony od czasu przesłania sprawozdania do końca bieżącego roku szkolnego.

Sprawozdania dyrekcyj zechce Kuratorjum przedłożyć Ministerstwu do dnia 1 maja 1930 roku.

Program załączony obowiązuje państwowe seminarja ochroniarskie, należy go jednak przesłać także prywatnym seminarjom i kursom ochroniarskim do wiadomości, ponieważ nie będzie on obecnie ogłoszony drukiem.

Minister
*(—) St. Czerwiński.*

---

# Program seminarjów dla nauczycielek przedszkoli.

## Język polski.

Program nauki języka polskiego w seminarjach ochroniarskich opiera się na następujących zasadach:

1. Nacisk główny w nauce spoczywa na praktycznem opanowaniu języka w mowie i piśmie.

2. W możliwie szerokim zakresie winna być traktowana literatura piękna dla dzieci i o dzieciach.

### KURS I.

#### 6 godzin tygodniowo.

I. Lektura. Czytanie, objaśnianie i analiza treści i formy krótszych i dłuższych utworów prozaicznych i poetycznych z literatury polskiej. Na kursie pierwszym winny uczennice poznać wybór nowel Sienkiewicza, Prusa, Orzeszkowej, Dygasińskiego, Konopnickiej, Żeromskiego, Rejmonta, Dąbrowskiej, M. Rogoszówny, wybór najcelniejszych utworów lirycznych Mickiewicza, Słowackiego, Asnyka, Konopnickiej oraz Sienkiewicza „W pustyni i w puszczy",

II. Język. Ćwiczenia w zakresie składni zdania pojedyńczego i złożonego z jednoczesnem powtórzeniem wiadomości z odmienni. Pogłębienie wiadomości z fonetyki wraz z ortofonją i ortografją.

III. Ćwiczenia językowe i ćwiczenia w mówieniu,

IV. Ćwiczenia piśmienne.

### KURS II.

#### 5 godzin tygodniowo.

I. a) Czytanie i objaśnianie arcydzieł literatury polskiej najwybitniejszych autorów do r. 1863 np. Reja, Kochanowskiego, Szymonowicza, Krasickiego, Mickiewicza, Słowackiego, Krasińskiego i Fredry.

b) Ponadto na tym kursie winny uczennice poznać np. Kraszewskiego „Starą baśń", Sienkiewicza „Trylogję", „Krzyżaków", Prusa „Placówkę" i t. p.

c) Literatura piękna dla dzieci od II półrocza.

II. Ćwiczenia językowe i ćwiczenia w mówieniu.

III. Ćwiczenia piśmienne.

### KURS III.

#### 4 godziny tygodniowo.

I. Lektura.

a) Czytanie i objaśnianie utworów literatury polskiej od r. 1863 do czasów najnowszych. Dobór lektury należy ograniczyć do najwybitniejszych utworów,

b) Literatura piękna dla dzieci.

II. Ćwiczenia językowe i ćwiczenia w mówieniu.

III. Ćwiczenia piśmienne.

### UWAGI METODYCZNE.

I. Lektura.

a) Program lektury ułożony jest dwustopniowo: na stopniu pierwszym, propedeutycznym traktuje się lekturę jedynie z punktu widzenia treści i formy;

na stopniu drugim traktuje się literaturę w związku z charakterystycznemi dla poszczególnych okresów prądami kulturalnemi i społecznemi oraz procesami, zachodzącemi w życiu narodu, a uzupełnia się ją czytaniem i objaśnianiem dzieł współczesnych. Dobór lektury nie może przekraczać ram, zakreślonych programem dla seminarjów nauczycielskich.

b) Literatura piękna dla dzieci. Należy uwzględnić przedewszystkiem utwory współczesne oraz zaznajomić uczennice z czasopismami dla dzieci jak np. Płomyk i Płomyczek.

II. Nauka o języku opiera się głównie na ćwiczeniach praktycznych; w ten sposób należy systematycznie wyczerpać na kursie pierwszym fonetykę wraz z ortofonją i ortografją i składnią zdania. Na wyższych kursach należy omówić okolicznościowo zjawiska morfologiczne (etymologiczne, fleksyjne) w związku z lekturą lub swobodnem mówieniem uczennic.

III. Ćwiczenia w mówieniu obejmują pogadanki, dyskusje, sprawozdania, referaty, pozostające w związku z życiem młodzieży lub lekturą. Należy przestrzegać usilnie stopniowania trudności w doborze tematów i dopilnować na każdym stopniu nauki zupełnej poprawności wyrażania się.

IV. Ćwiczenia piśmienne. Na kursie pierwszym winien nauczyciel przedewszystkiem łącznie z nauką fonetyki ustalić pisownię uczennic; w tym celu należy zastosować w czasie kursu pierwszego cały szereg ćwiczeń, poświęconych temu zagadnieniu. Tematy do wypracowań winny w ciągu całej nauki być dobierane przedewszystkiem z osobistych obserwacyj i przeżyć uczennic w związku z życiem szkolnem, domowem i społecznem.

Liczba ćwiczeń, poprawionych w ciągu roku przez nauczyciela, winna wynosić na kursie I przynajmniej — 14 (8 domowych i 6 szkolnych), na kursach II i III — 12 (6 domowych i 6 szkolnych).

Nr. R.480/29.

# Przedmioty pedagogiczne.

## KURS II.

### Psychologja pedagogiczna.
### (3 godziny tygodniowo).

**Pogadanki wstępne.** Zapoznanie uczennic z przedmiotem psychologji. Psychologja ogólna, zbiorowa, osobnicza. Psychologja dziecka i jej stosunek do pedagogiki. Drogi poznania przejawów życia psychicznego ze szczególnem uwzględnieniem psychologji dziecka. Podział zjawisk psychicznych i jedność życia psychicznego (bez ścisłej klasyfikacji). Związek życia psychicznego z organizmem. Najważniejsze wiadomości z anatomji i fizjologji systemu nerwowego.

Pojęcie rozwoju. Współzależność między rozwojem psychicznym i fizycznym dziecka. Metody poznania fizycznego rozwoju dziecka. Zapoznanie z rolą lekarza szkolnego i kartami zdrowia. Okresy rozwojowe ze szczególnem uwzględnieniem wieku przedszkolnego (szkicowo).

**Systematyczne rozwinięcie psychologji pedagogicznej,** ma uwzględniać w związku z psychologją ogólną najważniejsze zagadnienia z zakresu nauki o rozwoju psychicznym dziecka, przyczem należałoby wziąć pod uwagę,

1. postrzeganie (rola zmysłów i ich rozwój, rozwój postrzegawczości),
2. wyobrażanie (rozwój wyobraźni, charakterystyka rysunków i innych wytworów. uwarunkowanych pracą wyobraźni dziecięcej),
3. myślenie (rozwój myślenia, kształtowanie się pojęć u dzieci). Inteligencja i najpopularniejsze metody jej badania,
4. emocje i formy reakcyj, działanie świadome i podświadome, przytem zagadnienie ćwiczenia i wprawy.

Kształtowanie się form wyrazu życia psychicznego u dzieci (mowa, mimika, gest). Gry i zabawy dzieci. Życie dziecka w gromadzie.

Syntetyczny przegląd najważniejszych faz rozwoju fizycznego i psychicznego dziecka w wieku przedszkolnym ze szczególnem uwzględnieniem zagadnień dotyczących pojęcia indywidualności, genezy osobowości i kształtowania się poglądu dziecka na świat (pierwszy, drugi, trzeci rok życia dziecka, rozwój dziecka w wieku od lat 4—7).

## KURS III.

## Nauka o wychowywaniu dziecka w wieku przedszkolnym. (4 godziny tygodniowo).

### I. Społeczne znaczenie wychowywania dziecka w wieku przedszkolnym.

Wychowawcza rola domu rodzinnego. Instytucje wychowawcze. Ewolucja idei i form wychowania przedszkolnego do czasów współczesnych łącznie z monograficznem opracowaniem najwybitniejszych postaci np. Komeńskiego, Froebla, na tle dążeń społecznych i kulturalnych danej epoki, czytanie odpowiednich przyczynków.

### II. Charakterystyka dziecka w wieku przedszkolnym.

Indywidualność dziecka, jego właściwości wrodzone. Zagadnienie dziedziczności. Możliwości i środki wychowawczego oddziaływania na rozwój indywidualności dziecięcej.

### III. Życie dziecka w gromadzie.

Charakterystyka życia gromadzkiego dzieci. Kształtowanie się instynktów i popędów dziecięcych pod wpływem oddziaływania rówieśników. Środki wychowawczego oddziaływania na życie gromadzkie dzieci.

### IV. Dziecko a dorosły.

Najistotniejsze różnice między nimi. Rola dziecka w życiu społecznem dorosłych. Możliwości oddziaływania dorosłych na rozwój dziecka ze szczególnem uwzględnieniem wpływu stosunku uczuciowego dorosłych na kształtowanie się psychiki dziecięcej.

**V. Instytucje wychowawcze dla dzieci** w wieku przedszkolnym, ich społeczne znaczenia (ze szczególnem uwzględnieniem instytucyj w kraju). Prawna opieka nad dzieckiem. Rola wychowawczyni w ochronce.

VI. Drogi samokształcenia się wychowawczyni.

## Kurs II (3 godziny) i III (9 godzin tygodniowo). Praktyka pedagogiczna wraz z metodyką wychowania przedszkolnego.

Część ogólna.

Obserwacje nad dziećmi w wieku przedszkolnym.

Charakterystyka dziecka w wieku przedszkolnym.

Znaczenie zainteresowania, przyzwyczajenia do wysiłku, samodzielności i odpowiedzialności w pracy, indywidualizacja w wychowaniu. Zadania ochronki. Organizacja pracy w ochronce. Wymagania stawiane wychowawczyni ochronki.

Współczesne metody w wychowaniu przedszkolnym: metody Froebla, Montessori, Decroly'ego, Maison des petits (Genewa). Wartość tych metod dla polskiej ochronki.

Część szczegółowa.

Zabawki i ich znaczenie dla dzieci w wieku przedszkolnym. Zabawy i gry.

Pogadanki i opowiadania. Rozmowy. Sposób zadawania pytań i odpowiedzi na pytania. Ćwiczenia liczbowe. Sposoby uczenia wierszy. Inscenizacja.

Kształcenie zmysłów. Pomoce naukowe do ćwiczeń zmysłów.

Prace dzieci: indywidualne i zbiorowe. Roboty ręczne, rysunki, lepienie, wycinanie. Zabawy na wolnem powietrzu, przechadzki, wycieczki, prace w ogródku.

Uroczystości w ochronce.

Plany zajęć w ochronce. Opracowanie dnia, tygodnia i roku pracy w ochronce z uwzględnieniem najistotniejszych potrzeb dziecka.

U W A G A.

(Metodyka rozmów religijnych, zajęć rysunkowych, robót i śpiewu, ćwiczeń cielesnych (w formie gier) jest uwzględniona w programie poszczególnych przedmiotów).

# Regulamin praktyki pedagogicznej.

Metodyka wychowania przedszkolnego winna być ściśle związana z praktyką pedagogiczną uczennic w ochronce—ćwiczeniówce. Praktyka pedagogiczna uczennic II-go i III kursu polega na odwiedzaniu zajęć w ochronce, hospitacjach, przeprowadzaniu próbnych zajęć i na omawianiu zajęć na konferencjach.

Rozkład godzin zajęć na kursie II-im przewiduje 6 godzin tygodniowo przedmiotów pedagogicznych, na co składają się psychologja pedagogiczna (3 godziny), hospitacje i konferencje; na kursie III-im — 13 godzin przedmiotów pedagogicznych: Nauka o wychowaniu dziecka (4 godziny) praktyka pedagogiczna, metodyka i konferencje.

Ścisłego rozgraniczenia między metodyką wychowania przedszkolnego a konferencjami program nie przewiduje, gdyż lekcje metodyki winny mieć charakter konferencyj, przygotowujących uczennice do przyszłej pracy lub prac obowiązujących je w seminarjum (praktyka pedagogiczna).

Na kursie II-im uczennice seminarjum ochroniarskiego odwiedzają pokazowe zajęcia w ochronce. Pod koniec roku szkolnego mogą samodzielnie przeprowadzać poszczególne zajęcia, uprzednio opracowane na lekcjach metodyki wychowania przedszkolnego.

Na kursie III-cim uczennice winny samodzielnie przeprowadzać całokształt zajęć w ochronce. Również pożądane jest, aby praktyka pedagogiczna poszczególnych uczennic III-go kursu trwała przez dzień cały lub kilka dni z kolei.

Zajęcia pokazowe w ćwiczeniówce winny być bądź ilustracją omawianych zagadnień z metodyki, bądź wstępem do dłuższych dyskusyj nad zagadnieniami

wychowania przedszkolnego, dlatego też winny być przeprowadzane przed całym zespołem kursu.

Uczennice III-go kursu opracowują piśmiennie temat projektowanej praktyki pedagogicznej, otrzymany conajmniej na kilka dni przed terminem przeprowadzenia zajęć.

Opracowany piśmiennie temat uczennice składają na 2 dni przed terminem przeprowadzenia zajęć — nauczycielce metodyki do przejrzenia i omówienia.

Uczennice III-go kursu w II im półroczu mogą być dopuszczone do praktyki pedagogicznej na podstawie ustnego omówienia planu pracy.

Praktyka pedagogiczna odbyta w ochronce wobec wszystkich uczennic winna być wspólnie omawiana na konferencji. W konferencjach biorą udział: przełożona seminarjum, jako przewodnicząca, nauczycielka metodyki i wychowawczyni ochronki. Protokół konferencji prowadzi uczennica wyznaczona przez przełożoną.

Uczennice notują ważniejsze punkty konferencyj.

Uczennice wszystkich kursów odbywają dyżury w ochronce — ćwiczeniówce. Charakter dyżurów określa regulamin specjalnie opracowany przez każde seminarjum.

Uczennice prowadzą notatki z hospitacyj, dyżurów i zajęć próbnych dla większego i istotniejszego zainteresowania dzieckiem i objawami życia dziecka. Notatki przegląda nauczycielka metodyki i wychowawczyni ochronki.

Uczennice II—go i III—go kursu prowadzą dziennik obserwacji dziecka z ochronki, co ma dużą wartość metodyczną i wychowawczą w przygotowaniu zawodowem ochroniarek.

Nauczycielka metodyki prowadzi dziennik praktyk pedagogicznych, w którym wynotowuje: wykaz zajęć pokazowych, wykaz zajęć próbnych, dyżury i charakter konferencyj.

Nr. R. 480 (2).

---

# Dział organizacyjny.

## LUSTRATORZY ROZPOCZĘLI SWĄ PRACĘ.

Zgodnie z zapowiedzią Zarządu Głównego upoważnione osoby rozpoczęły lustrację Ognisk Związku Nauczycielstwa Przedszkoli.

Narazie dokonano lustracji w Ognisku łódzkiem i wileńskiem, w niedługim czasie lustratorzy udadzą się do innych Ognisk.

O wynikach rozpoczętej pracy będziemy informowali członków w miarę napływania odpowiedniego materjału.

## SPRAWOZDANIA ZA KWARTAŁ PIERWSZY.

Przypominamy Zarządom Ognisk, że czas nadsyłać do Zarządu Głównego sprawozdania z działalności organizacyjnej i kasowe za kwartał pierwszy.

## OKÓLNIK Nr. 14 DO SKARBNIKÓW OGNISK.

Podczas lustracji kasowości poszczególnych ognisk naszego Związku zauważyliśmy, iż niejednokrotnie większe sumy pieniężne przetrzymywane są przez skarbników w domu, co tak ze względu na interesy Ognisk jak i ogólno społeczne nie jest w żadnym razie wskazane.

W okólnikach poprzednich (patrz Nr. 3 i 12) zwracaliśmy już uwagę skarbnikom i zalecaliśmy im lokowanie wpływających sum w Pocztowej Kasie Oszczędności.

Obecnie podajemy do wiadomości w jaki sposób należy otwierać konta w P. K. O.

Chcąc otworzyć rachunek czekowy, należy zwrócić się do oddziału P. K. O., bądź też do najbliższego Urzędu pocztowego, gdzie otrzymamy druk: „Zgłoszenie przystąpienia do obrotu czekowego". Zgłoszenie to należy wypełnić w odpowiednich rubrykach, do tego dołączyć listę członków Zarządu Ogniska, 2 własnoręczne podpisy osób upoważnionych do podpisywania czeków (przeważnie skarbnik i przewodniczący), wzór pieczątki związkowej, oraz statut związku. Pierwszy obowiązujący wkład najmniejszy przy otwieraniu rachunku czekowego wynosi zł. 15 gr. 50, wszystkie następne mogą być dowolne, począwszy od jednego złotego.

W razie jakichkolwiek trudności napotkanych przy załatwianiu formalności w P. K. O. prosimy zwracać się bezpośrednio do Zarządu Głównego Związku, Marszałkowska 53 a — referat finansowy.

Jednocześnie wszystkie Ogniska proszone są o bezzwłoczne powiadamianie Zarządu Głównego o otwarciu rachunku czekowego i przesłanie numeru tegoż.

## PRACE KOMISJI REWIZYJNEJ KASY POŻYCZKOWO-OSZCZĘDNOŚCIOWEJ.

W dniu 10 kwietnia r. b. pod przewodnictwem kol. Wójcickiego rozpoczęła swe prace Komisja Rewizyjna Kasy Pożyczkowo-Oszczędnościowej Związku Naucz. Przedszkoli. Komisja dokonała szczegółowego przeglądu ksiąg rachunkowych, rozpatrzyła dotychczasową działalność Kasy i przeprowadziła szereg konferencyj z Zarządem Kasy w celu uzgodnienia prac Kasy na przyszłość.

## KOMUNIKAT KOMISJI GOSPODARCZEJ.

Zarząd Komisji Gospodarczej przypomina wszystkim członkom Związku, iż codziennie, w godzinach od 6-ej do 9-ej p.p. wydaje asygnaty do firm.

Na zasadzie asygnat członkowie Zw. otrzymują towar bez zaliczki na cztery miesięcznie rozpłaty.

Materjały na ubrania, konfekcję damską i męską, materjały bieliźniane, bieliznę gotową, bieliznę stołową, firanki można nabywać w firmach: *St. Węgierski — Marszałkowska 64; B. Herse — Marszałkowska 150;*

Jedwabie, wełny, koronki w największym wyborze znajdą Koleżanki w firmach: *Les Tissus A. G. B. — Bielańska róg Długiej; M. Efraim — Długa 50; J. Cwejko — Bielańska 23.*

Materjały na ubrania męskie, wełny i t. p. można nabywać w firmie *G. Molenda — Nalewki 29;*

Materjały, ubrania gotowe, płaszcze, bielizna stołowa, materjały bieliźniane, jedwabie, porcelana, naczynia kuchenne, meble, zabawki, posiada w dużym wyborze firma *Bracia Jabłkowscy — Bracka 25.*

Nakrycia stołowe srebrne i platerowane nabywać można w firmie *Józef Fraget — Marszałkowska 64.*

Obuwie damskie, męskie i dziecinne posiadają firmy: *H. Obremski — Senatorska 27* i *Nowy Świat 52; Centrala obuwia — Nowogrodzka* róg *Kruczej.*

Podajemy również do wiadomości, iż *Miejskie Zakłady Zaopatrywania Warszawy* dostarczają przy dostawach węgla drzewo rąbane. Przy dostawie 1 lub 1½ tonny węgla dowożą od 50 do 150 kg. drzewa. Przy dostawie 2 tonn 50 kg. drzewa po cenach następujących: 50 kg. drzewa 4 zł.; 100 kg. — 8 zł.; 150 kg. — 12 zł. — z dostawą i zniesieniem do piwnicy.

## BUDOWA DOMU ZWIĄZKOWEGO W WARSZAWIE.

Szybki rozwój naszej organizacji zmusił Zarząd Główny Związku do podjęcia energicznej akcji w kierunku rozpoczęcia budowy własnego domu w Warszawie.

Dotychczasowy lokal Związku przy ul. Marszałkowskiej 53-a z każdym dniem okazuje się mniej odpowiednim dla prac Związku, gdyż jest on zaszczupły już nietylko do zebrań, lecz i dla prac podejmowanych przez Zarząd Główny Związku.

Coraz ściślejszy kontrakt z prowincją zmusza centralne władze w Warszawie do zatroszczenia się o wygodne lokale dla przyjeżdżających w sprawach organizacyjnych członków z Ognisk. Musimy więc myśleć już nietylko o lokalach biurowych, obszernej sali zebrań, lecz i o wygodnym lokalu hotelowym.

Widzimy więc, że dla dobra naszej organizacji jest rzeczą konieczną przystąpienie w możliwie krótkim czasie do budowy własnego domu.

Zarząd Główny w początkach kwietnia r. b. złożył memorjał P. Prezydentowi miasta Warszawy p. Słomińskiemu w sprawie przyznania Związkowi obszernego terenu pod budowę domu.

Sprawa ta już obecnie znajduje się na dobrej drodze.

Po uzyskaniu odpowiedniego terenu Zarząd Główny powoła do życia specjalny komitet do budowy domu, który zajmie się wykonaniem wszystkich prac, związanych z powyższą akcją.

### ZEBRANIE OGNISKA WARSZAWSKIEGO.

W dniu 13 maja r. b. w lokalu Związku przy ul. Marszałkowskiej 53-a odbyło się zebranie członków ogniska warszawskiego. Po wysłuchaniu sprawozdania z prac organizacyjnych, przystąpiono do wyboru władz ogniska.

Do Zarządu Ogniska wybrano przez głosowanie następujące osoby: przewodnicząca kol. Misiakówna Jadwiga, członkowie Musiałowiczowa Barbara, Osiecka Mirosława, Jędrzejewiczówna Marja, Cwellówna Kazimiera, Próchniakówna Magdalena.

Do Komisji Rewizyjnej wybrano: kol. Nowakowską, Dworecką, Nieporęcką.

Do Sądu Koleżeńskiego kol. Plewińską, Hakielową, Blitównę, Gecowównę i Oleszyńską.

---

# Dział pedagogiczny.

### ZAJĘCIA WIOSENNE W PRZEDSZKOLACH.

Oto przyszła wiosna. Pora ta zwykle wpływa na dzieci ogromnie podniecająco. Nigdy niema więcej bójek, waśni, płaczu, nigdy nie jest trudniej skupić uwagę malców. Z drugiej strony jednak jakże łatwo znaleźć nam dla nich przedmiot wielkiego zainteresowania.

Wystarczy wyjść w mieście do ogrodu, na wsi na łąkę lub do lasu, aby zewsząd nasunęły nam się tematy do zajęć.

Oto młoda trawa, liście, kwiaty, oto muszki, motyle, ptaki, w pobliżu wody żaby, ślimaki i tyle, tyle innych żywych istot.

Poprostu niepodobna, aby dziecko samo nie widziało, nie pytało, a skoro pyta mamy gotowy temat, wypływający z zainteresowań dzieci.

Trzeba tylko, ażeby wychowawczyni znała dobrze przyrodę, aby była zdolna dać odpowiedź dziecku na każde pytanie.

Dobrze jest przypomnieć sobie, odświeżyć stare wiadomości przy pomocy książek. (Np. Dyakowski. Z naszej przyrody., Weryho. Co znalazłam w trawach i kałużach.)

Pogadanki najlepiej prowadzić systematycznie w miarę zmian zachodzących w przyrodzie.

O ile mamy możność pokazania dzieciom prac wiosennych w polu i w ogrodzie, możemy prowadzić pogadankę o celowości i pożytku tych prac, zwrócić uwagę dzieci na rozwój roślin, życie powracających ptaków, zjawiających się owadów. Można zająć się poszczególnemi żywemi istotami, zakładając akwarja i terarja.

Okazy zwierząt kupujemy w sklepach u ptaszników (w mieście) lub zdobywamy je na wycieczkach. W braku odpowiednich naczyń akwarja i terarja można urządzać nawet w słojach.

Jeśli chodzi o świat roślinny, chociaż w mieście nie mamy tak odpowiednich pod tym względem warunków pracy jak na wsi, możemy jednak bez trudu zdobyć gałązki z pączkami, kwiaty i t. p. przedmioty potrzebne do pogadanek, możemy nawet stworzyć sobie ogródek. Wprawdzie cały nasz ogródek będzie się musiał ograniczyć do wielkości doniczki lub skrzynki, lecz da on możność obserwacji, a jednocześnie może być terenem minimalnej, ale własnej pracy dziecka.

Po przeprowadzeniu pogadanki, która jest podstawą koncentracyjnej nauki w przedszkolu przechodzimy do zajęć wypływających z treści pogadanek. A jest ich mnóstwo: przygotowywanie koszyczków i pudełek do przechowywania, bądź przenoszenia okazów, teczek do suszenia roślin, wazoników do kwiatów, wycinanki, naklejanki modelowanie liści, kwiatów i zwierząt, o których była mowa. To samo dotyczy rysunku, o ile temat rysunku ma być podawany. Pogadanki możemy urozmaicać opowiadaniami, wierszykami lub piosenkami, które łatwo znajdziemy w naszej literaturze dziecięcej. Podam takich autorów jak: Konopnicka, Weryho, Ewald. Niżej podaję projekt rozkładu zajęć na m-c maj.

Plan pracy koncentracyjnej na miesiąc maj.

## I. POGADANKA O ŻABIE.

Schwytany żywy okaz żaby umieszczamy w słoju, dając jej możliwie odpowiednie warunki do życia, jak: mokry mech i spore naczynie z wodą do kąpieli. Karmić najłatwiej robakami mącznemi, lecz najlepiej, ażeby dzieci same starały się o dostarczenie pokarmu w postaci owadów, i miały nad żabą całkowitą pieczę.

Przez kilka dni pozostawiamy żabę dzieciom, ażeby się z nią zapoznawały drogą własnej obserwacji. Potem przystępujemy do pogadanki, starając się jednak jaknajwięcej wiadomości wydobyć od dzieci. Jeśli dzieci czegoś nie spostrzegły możemy zwrócić ich uwagę na dany szczegół, ale jaknajpóźniej, gdyż lepiej ażeby zauważyły same, ew. przy naszej pomocy.

*Plan pogadanki.*

I. Wygląd zewnętrzny i budowa.
II. Miejsce zamieszkania.
III. Tryb życia, pożywienie, spędzanie zimy.
IV. Przemiany (konieczne kijanki.)
V. Pożytek z żab
VI. Wrogowie żab.

Zajęcia wiążące się z pogadanką.

*Roboty:* Modelowanie żaby.

*Rysunek*: Żaby w błocie, ilustracja bajki o żabie.

*Ćwiczenia fizyczne i gry*: Żabie wyścigi. Bocian i żaby (bocianowi wolno gonić żaby tylko na jednej nodze).

*Piosenki:* Bocian i żabka. (patrz Germanówny. Gry i zabawy w szkole powszechnej) Żabka (patrz Kruszewskiej. Pieśń w szkole, część I).

*Opowiadonia:* Konopnickiej. Żabka. Przygoda Półpanka, wyjątek z książki M. Konopnickiej „O krasnoludkach i sierotce Marysi". K. Ewald. Opowiadania na tle przyrody.

II. KOMAR (przejść od pokarmu żab).

I. Wygląd i budowa.
II. Życie a) pożywienie b) rozmnażanie — przemiany (trzeba się wystarać o larwy, znaleźć je b. łatwo w każdej kałuży).
III. Szkodliwość.

*Zabawa:* Ptaki chwytające komary.

*Piosenka:* Komar (śpiewnik Rogoszówny i Walewskiego).

III. JASKÓŁKA (przejść od tępienia przez nią komarów).

Jako okaz służyć nam może dymówka i oknówka, oraz rysunki.

I. Wygląd i budowa (dostosowanie do szybkiego lotu).
II. Życie: gniazdo, jajka, pisklęta, pożywienie, wędrówki do ciepłych krajów.
III. Pożytek, jaki przynosi człowiekowi.

*Modelowanie i rysowanie*: Jaskółka i jej gniazdo.

*Wycinanki* — szlak układany z jaskółek (sylwetki).

*Piosenki.* Konopnicka. Jaskółka. Powrót ptaków.

*Wiersze.* Konopnicka. Jaskółka (wiersz ten dla dzieci nadaje się tylko częściowo). Lenartowicz. Wiosna.

*Opowiadania:* K. Ewald. Opowiadania na tle przyrody.

## IV. ZESTAWIENIE OMÓWIONYCH ISTOT.

Zaliczenie poznanych istot do odpowiedniej klasy według cech właściwych (płazy, owady, ptaki). Porównanie pod względem budowy i sposobu życia.

---

# Wiadomości różne.

### Uczczenie pamięci Marji Młodowskiej.

Pragnąc uczcić pamięć zasłużonej działaczki na polu pedagogicznem ś. p. Marji Młodowskiej, grono nauczycielek przedszkoli zakupiło w Kościele Dzieciątka Jezus przy ulicy Moniuszki mszę św. na dzień 18 maja r. b. Po skończonem nabożeństwie inicjatorki uczczenia zasług ś. p. Marji Młodowskiej udały się na Jej mogiłę na Powązkach, która staraniem ich została odpowiednio uporządkowana i ubrana kwiatami.

*Polacy poza granicami Polski.*

Wedle ostatnich obliczeń przebywa obecnie poza granicami Polski przeszło 6 miljonów 200 tysięcy Polaków.

Z potężnej tej cyfry przypada największy odsetek na Stany Zjednoczone Ameryki Północnej, gdzie w chwili obecnej mieszka przeszło 2.250.000 ludności polskiej.

— Na drugiem miejscu znajduje się obszar Niemiec, na którym kolonja polska liczy 1.250.000 osób. W Rosji przebywa stale 900.000 Polaków, — we Francji 310.000, — w Brazylji 230.000, — na Litwie 200,000, — oraz w Czechosłowacji 160.000 ludności polskiej.

Mniej liczebne kolonje polskie znajdują się również w Kanadzie, gdzie żyje 80.000 Polaków, — dalej na Łotwie 75.000, — w Argentynie 60.000, — w Anglji 50.000, — w Rumunji również 50.000, — oraz w Austrji 40.000 ludności polskiej.

*Kolej przez Saharę.*

W najbliższym czasie Francja święcić będzie 100-lecie przyjęcia pod panowanie francuskie Algieru. Dla upamiętnienia tej rocznicy

rząd postanowił przeprowadzić kolej przez pustynię Saharę. Inżynierowie francuscy opracowali już w najdrobniejszych szczegółach projekt tej kolei.

*Złóż ofiarę na biedne dzieci!*

Rada Szkolna m. st. Warszawy rozpoczęła sprzedaż nalepek na kolonje i półkolonje dla najbiedniejszych dzieci Warszawy.

Uzyskany ze sprzedaży fundusz pozwoli tysiącom dzieci spędzić lato na świeżem powietrzu i pod dobrą opieką.

W akcji sprzedaży nalepek wziął czynny udział Związek Naucz. Przedszkoli, gdyż uważamy, że tak podniosłą akcję winny popierać wszystkie organizacje społeczne i całe społeczeństwo. Nie wątpimy, że akcję naszą poprą wszyscy członkowie Związku i niezwłocznie zgłoszą się po odbiór nalepek do kancelarji Związku.

## Z RÓŻNYCH WYDZIAŁÓW MAGISTRATU M. ST. WARSZAWY.

*Ogród zoologiczny.*

Rada Szkolna m. st. Warszawy organizuje w r. b. półkolonje letnie dla najbiedniejszych dzieci Warszawy. Władze wojskowe, dyrektor gimnazjum p. Giżycki, zarząd parku w Henrykowie z mecenasem Tallen-Wilczewskim na czele — oddali dla biednej dziatwy najładniejsze tereny parkowe w Warszawie. Jeden tylko magistrat patrzy oziębłe na swoje latorośle i bardziej dba o zwierzęta, niż o los biednej dziatwy na Pradze.

Prażanie w liczbie 12 tys. rodziców zwrócili się do magistratu m. st. Warszawy z prośbą o pozwolenie urządzenia półkolonij dla dzieci Pragi na tych terenach ogrodu zoologicznego, które leżą dotychczas bez użytku, bądź na terenach, gdzie od kilku lat gospodarował Luna-Park.

Zarząd ogrodu zoologicznego bardzo niechętnie potraktował tę prośbę i dał zezwolenie tylko na urządzenie półkolonji dla 150 dzieci.

Osoby, wtajemniczone bliżej w tę sprawę twierdzą, że dyrektor ogrodu zoologicznego (b. nauczyciel) szanuje więcej zdrowie i spokój, powierzonych mu zwierząt, niż zdrowie moralne i fizyczne tysięcy dzieci.

Doprawdy należy zazdrościć magistratowi, że ma tak „patryjotycznie" usposobionych urzędników na poszczególnych stanowiskach.

*Sekcja higjeny szkolnej.*

Sekcja higjeny szkolnej przy Magistracie m. st. Warszawy postanowiła wydać pracującym higjenistkom bezpłatne bilety tramwajowe kwartalne.

Zarządzenie bardzo słuszne, gdyż higjenistki po za swojemi obowiązkami w szkołach — obowiązane są do robienia kilkudziesięciu, a nawet kilkuset wywiadów u rodziców dzieci. Bilety kwartalne ogromnie usprawniały pracę higjenistek i zwiększały jej wydajność. Żadna z pracowniczek nie spodziewała się jednak i nie była uprzedzoną przez zarząd Sekcji, że po skończeniu się kwartału, Sekcja będzie czyniła potrącenia z pensji higjenistek na pokrycie „nie wyjeżdżonych" biletów kwartalnych.

Zaiste oryginalny pomysł! Dobrze byłoby, żeby Sekcja higjeny szkolnej wyjaśniła, jak to można ofiarować pracownikowi bilet kwartalny i karać go niespodziewanie grzywną za to, że odpowiednio go „nie wyjeździł".

Niezależnie od wyjaśnień Sekcji zwrócimy się po wyjaśnienia do magistratu, czy takie postępowanie nie koliduje, przypadkiem z prawem.

# Przegląd czasopism.

*„THE NEW ERA"* vol. 11 Nr. 41 January 1930 r. — czasopismo angielskie, dotychczasowy kwartalnik (od 1 IV. 1930 r. będzie wychodził jako miesięcznik) pod redakcją p. Beatrice Ensor, ma charakter przeglądu międzynarodowego w dziedzinie nowoczesnego wychowania.

N-r styczniowy w całości jest poświęcony szkolnictwu i wychowaniu w Polsce. Zawiera artykuły redaktorek i pedagogów cudzoziemskich, którzy zwiedzili nasz kraj w czasie Powszechnej Wystawy Krajowej w Poznaniu, oraz artykuły naszych uczonych, pedagogów i działaczy społecznych. Całość jest ładnie i bogato ilustrowana.

*POLSKIE ARCHIWUM PSYCHOLOGJI* — kwartalnik Nr. 1 styczeń — marzec 1930 r.

N-r ten, między innemi zawiera artykuły: O historycznym charakterze rozwoju osobowości — pióra Stefana Szumana, Metoda testów umysłowych na kongresie w Helsingör — Marji Grzywak-Kaczyńskiej. Sprawozdanie z prac psychologicznych, wykonanych na terenie Szkoły Badawczej przy ul. Białołęckiej i Sprawozdanie z książek i czasopism.

*RUCH PEDAGOGICZNY* — czasopismo poświęcone nowym prądom w wychowaniu i nauczaniu.

N-r kwietniowy r. 1930 zawiera artykuły: Podstawy kierunku wychowania Decroly'ego, a problem reformy wychowania w Polsce — Zdzisława Daneckiego, O przyszły program nauki rysunku w szkole powszechnej i w gimnazjum niższem — Bronisława Olszewskiego, Uwa-

gi odnoszące się do ministerjalnego projektu programu rysunku w szkole powszechnej i w gimnazjum niższem — Henryka Polichta. Dopełniają całość: Recenzje, Kronika pedagogiczna i Zapiski bibljograficzne.

*SZKOŁA SPECJALNA.* Znaczna część n-ru 2 styczeń — maszec 1929 — 1930 r. poświęcona jest artykułom sprawozdawczym z pierwszej wycieczki naukowej, zorganizowanej przez Sekcję Szkolnictwa Specjalnego Związku Polskiego Nauczycielstwa Szkół Powszechnych do Wiednia i Pragi Czeskiej w dniach 3 — 15 lutego 1930 r.

W artykułach tych są omawiane sprawy: opieki nad dziećmi i młodzieżą moralnie zaniedbaną w Austrji, instytutu dla głuchoniemych i ociemniałych w Wiedniu, opieki nad kalekami w Czechosłowacji i t. d. Uzupełniają n-r sprawozdania i oceny, kronika krajowa i zagraniczna.

*CZYN MŁODZIEŻY.* Ilustrowany dwutygodnik dla młodzieży.

N-r kwietniowy zawiera kilka artykułów poświęconych świętom wielkanocnym. Do ciekawych artykułów należy praca „Kultura i wychowanie fizyczne u starożytnych Greków i Rzymian”, — artykuł ten omawia igrzyska greckie i sprawę wychowania fizycznego młodych pokoleń w Grecji.

Dział — Z życia kół młodzieży — omawia pracę poszczególnych oddziałów.

Dział — Koła młodzieży Czerwonego Krzyża zagranicą — daje obraz pracy Kół młodzieży w poszczególnych krajach.

---

PRENUMERATA rocznie zł. 5.00, półrocznie zł. 3.00. Cena pojedyńczego numeru gr. 50. Członkowie Związku otrzymują pismo bezpłatnie.

Redakcja i Administracja pisma czynna jest codziennie od godz. 18-ej do 21-ej w lokalu Związku (Marszałkowska 53a m. 24, tel. 196-44). Konto w P.K.O. 16 685.

Ogłoszenia przyjmuje Administracja „Zagadnień Przedszkolnych“ na następujących warunkach: cała strona — 50 zł., 1/2 strony — 30 zł., 1/4 strony 20 zł.

Drobne ogłoszenia po 10 gr. za wyraz.

Za treść ogłoszeń Redakcja nie odpowiada.

Rękopisów Redakcja nie zwraca.

Redaguje Komitet.

Redaktor odpowiedzialny i wydawca w imieniu Związku Nauczycielstwa Przedszkoli w Polsce — Juljan Zarembski.

*Druk. Inst. Głuch. i Ociemniałych w Warszawie, Pl. Trzech Krzyży 4-6, tel. 446-62.*